

Какво смущава в БНР

Една година след управлението на Радослав Янкулов относителното спокойствие в радиото е нарушено

Весислава Антонова

Когато преди година Радослав Янкулов се бореше да стане генерален директор на БНР, той емоционално обясни пред Съвета за електронни медии (СЕМ), че бъдещият директор на радиото трябва "да продължи да работи за утвърждаване ролята на медиата като обективен съветник на обществото". Янкулов бе убеден, че БНР се нуждае от опростени структури. От това да оптимизира състава на служителите, да се подобри организацията и да се актуализират длъжностните характеристики. Пред СЕМ и всички присъстващи на изслушването той заяви с категоричен тон, че в БНР има "двама добри журналисти - Петър Волгин и Лили Маринкова".

Една година по-късно обаче в радиото не е свършено нищо от предварително заявеното. Предаването на Волгин "Деконструкция" е свалено за периода на предизборната кампания. Тонът на общуване с него е сменен. Вестникарски заглавия съобщават за "сваляне на водещия от ефир". Появиха се и подписки в негова защита. Лили Маринкова не иска да отговаря на въпроса какво се случва в БНР. В медиата се възроди синдикатът "Свободно слово" (който дълго време беше със затихнали функции). Немалък брой от водещите журналисти в "Хоризонт" неофициално споделят, че ги смущава непрозрачният начин, по който се правят промени в програмата на радиото. Тази седмица СЕМ покани Радослав Янкулов и екипа му да обяснят: нарушена ли е вътрешната комуникация в радиото, как се вземат решенията в медиата, обсъждат ли се с журналистите, аргументирани ли са.

Какво се случва в БНР

Ситуацията в БНР има своята предистория. Напрежението в националното радио започна далеч преди свалянето на "Деконструкция" от ефир. В края на юли, когато след дълго затишие в ефира на медиата прозвуча знаковото парче на "Бийтълс" - Let It Be, обществото получи знак, че нещо се случва. През годините песента се наложи като символ на протеста в обществените медии. През 90-те тя прозвучаваше на всеки кръгъл час, когато журналистите от обществените БНТ или БНР стачкуваха.

В разгара на лятото синдикатът "Свободно слово" обвини ръководството на радиото, че управлява непрозрачно, че не спазва колективния трудов договор и че създава нови структури, които отнемат редакционната независимост на екипите на предаванията. Става дума за т.нар. продуцентски съвети, които се назначават от директорите на програмите и които бяха една от идеите на Янкулов за реформа на организацията. Според журналистите обаче не е ясно какви са правомощията на тези съвети по отношение на темите и гостите в предаванията.

В навечерието на изборите изплуваха още проблеми. Оказа се, че ръководството е решило да свали няколко публицистични предавания от ефира на медиата, докато тече кампанията. Първи бяха "Деконструкция" на Петър Волгин и "От петък до петък" на Катя Лещанска. Няколко дни по-късно беше оповестено, че няма да се излъчват и аналитичните политически предавания "Събота 150" (за международна политика) и "Неделя 150" (за вътрешна политика). Най-силен отзвук обаче предизвика свалянето на "Деконструкция". Петър Волгин е журналист, който в работата си винаги е залагал на провокацията и е твърдял, че няма нищо против да дразни аудиторията си, ако това ще

я провокира да "размърда мозъка си и да мисли". В последно време той има много критици заради крайните си проруски и антизападни изказвания. Това обаче е и основното, което го откроява сред останалите журналисти в ефира и му печели освен почитатели и остри критици. Заради предаването му ръководството на БНР неведнъж беше викано в СЕМ, за да дава обяснение защо в него е застъпена една гледна точка и няма плурализъм на мненията. Председателят на медийния регулатор Георги Лозанов дори влезе в пряк дебат в ефира на радиото с Волгин по темата.

Начинът, по който беше свалена "Деконструкция", илюстрира и основните притеснения на журналистите в БНР - че в радиото е нарушен нормалният диалог, че липсват аргументи и прозрачност при вземането на програмните решения. Пред "Капитал" Петър Волгин обясни, че е чул по коридорите на БНР за това, че предаването му е свалено. "След като никой не ме извика официално да ми каже това и да ми обясни какви са мотивите, на следващия ден аз сам отидох при директора на "Хоризонт" Васил Чобанов, за да ми каже вярно ли е това и той потвърди." Васил Чобанов нито подкрепи, нито отрече твърдението на Волгин. Каза само, че са водили нормален разговор с журналиста. Пред СЕМ ръководството на БНР коментира, че свалянето на предаването неправилно се приема като отношение към журналиста. "Няма ограничения срещу Волгин, а временно спиране на формата "Деконструкция". Той води всяка седмица по три часа "12+3", каза самият Чобанов.

По думите на Петър Волгин БНР е една от много малкото български медии, в която наистина има плурализъм. "Там могат да се чуят всякакви мнения. По радиото говорят не просто политици от различни партии. Много по-важно е, че самите журналисти не се страхуват да споделят открито позициите си - били те десни, центристски, леви, либерални, либертариански или левичарски. Страшно много искам това многообразие да се запази. Освен че по този начин се гарантира независимостта на журналистите, плурализмът в БНР е важен и по още една причина. Радиото се издържа от данъците на българските граждани, както на тези, които харесват Айн Ранд и Фридрих Хайек, така и на тези, които предпочитат Наоми Клайн и Джоузеф Стиглиц", коментира водещият. След случилото се с предаването му той казва, че е сигурен, че върху ръководството на БНР се оказва натиск за спиране на онези предавания, които излизат извън десния идеологически шаблон. "Шефовете на радиото могат да се поддадат на натиска и да вдигнат пораженчески ръце. Могат обаче да бъдат смели и да запазят плурализма в обществената медия. Силно се надявам, че ще изберат второто", добави той.

Кое е притеснителното

Няколко дни след като новината за "Деконструкция" обиколи всички медии, БНР разпространи официално съобщение, в което ръководството аргументира свалянето на предаванията. "Във връзка с предизборната кампания БНР и конкретно програма "Хоризонт" изпълняват депозираното в ЦИК споразумение" с представители на партиите, коалициите и инициативните комитети. Ето защо седмичните обзорни предавания "Събота 150" и "Неделя 150" е възможно да отпаднат от програмната схема на програма "Хоризонт" и на тяхно място да се излъчват различни регламентирани форми като дискусии и диспути", се казва в него. Ръководството на БНР уточнява, че "в съответствие със споменатото споразумение и в духа на Изборния кодекс, който изисква от БНР като обществена медия да гарантира пълна безпристрастност, обективност и равнопоставеност на партиите и кандидатите в хода на предизборната кампания, бе взето решение лятната ваканция на предаването "Деконструкция" да бъде продължена до края на изборния процес на 5 октомври. Предаването ще бъде възстановено в ефир на 11 октомври".

Никъде в "споразумението" с ЦИК не присъстват имената на конкретните предавания, но публикуваните на сайта на ЦИК Правила за отразяване от БНТ и БНР дават

възможност за подобни действия: "БНТ и БНР следва да предприемат организационни мерки за недопускане на нелоялно предизборно съревнование в други свои рубрики извън определените програми и предавания за тази цел." Този текст е широко отворената врата за налагане на цензура в обществените медии. С тази формулировка може да се оправдае всяко решение на всеки директор. Конкретният резултат е, че точно преди изборите слушателите на радиото ще бъдат лишени от сериозни публицистични предавания, в които се водят дебати и които им дават възможност да направят информиран избор. Защото така са поискали партиите. Странно е, че с охота обществените медии подписват подобни споразумения. "Радиото не отразява избори за първи път. Тези предавания не са в ефира от една година. Имало ги е и при предишни избори. За мен е притеснително, когато има обвързване на програмни промени с изборите, и то в обществена медия", коментира журналистът от "Хоризонт" и водещ на "Преди всички" Силвия Великова. Председателят на СЕМ Георги Лозанов добавя, че е много важно да се съхрани критическата функция на журналистиката към властта независимо кой е на власт. "В изборна ситуация има европейски препоръки, които казват, че изборите се отразяват балансирано и равнопоставено", каза още Лозанов.

В петък преди да бъде затворен броя на "Капитал" ръководството на БНР вече бе взело решение в ефир да се върнат "Събота 150" и "Неделя 150". Причина за това обаче не е факта, че радиото е свалило знакови свои публицистични предавания, а факта, че нито една политическа сила не е пожелала да участва в платен диспут по радиото в рамките на времето за излъчване на тези предавания.

Срещата между СЕМ и БНР тази седмица обаче не направи много, за да хвърли светлина върху напрежението в националното радио. Медийният регулатор дори се почувства длъжен да се извини на ръководството, като го помоли да приеме събирането като разговор за "изясняване на ситуацията", а не опит за намеса в програмната политика на медиата, което е забранено от закона. Позицията на ръководството на БНР пък звучеше в стил "Имаме управленски мандат и ще правим каквото смятаме за правилно". Според журналисти подобно е отношението и към тях. Генералният директор Радослав Янкулов определи недоволството им "като буря в чаша вода". "Чувствам се засегнат и обиден от начина, по който се прави опит за намеса в работата на радиото по програмни и административни решения. Правят се опити да се подменят стойности и стандарти", каза пред СЕМ той по повод забележките на служители от медиата. По думите му управлението на радиото от началото на мандата "е постъпвало по открит, прозрачен и осветен начин". "Винаги ще има хора, които ще са недоволни, защото не са разбрани или питани лично", заяви той.

От другата страна обаче журналистите в БНР определят отношението на ръководството като "безпардонно". "Викат ни да даваме обяснения, опитват се да ни конфронтират един срещу друг", разказват те. Къде е истината ще разберем скоро. След изборите управлението на БНР ще представи нова програмна схема. За да има тя успех обаче, на Радослав Янкулов му предстои да консолидира екипите, да мотивира журналистите. Като генерален директор на БНР се предполага, че той трябва да защити имиджа на радиото като медия, която работи в полза на обществото. От него се очакваше и да докаже, че има професионален и граждански рефлекс. В тази посока обаче очевидно ще трябва много да се работи. Защото между ръководството на БНР и журналистите в медиата е загубено най-важното - доверието.

Снимка на шест колони - Директорът на "Хоризонт" Васил Чобанов (вляво), програмният директор на БНР Иво Тодоров (всредата) и генералният директор Радослав Янкулов, бяха поканени от СЕМ да обяснят дали е нарушен диалогът между ръководството и журналистите в медиата